

Wiesław Koman

Mokre, gm. Zamość, woj. zamojskie. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 21, 163-164

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Południowa część wykopu, poza kryptami dostarczyła znacznych ilości ceramiki od XI do XVII w. Wykop nr 16 założono we wschodniej części skarpy południowej wzdłuża. W miejscu tym spodziewano się natrafić na pozostałości muru obronnego. Jak wykazała eksploracja skarpy w tym miejscu jest silnie przekształcona i zniwelowana. W części północnej wykopu natrafiono na pozostałości warstw kulturowych związanych z funkcjonowaniem grodziska i XV-wiecznego zamku. Nie natrafiono na poszukiwany mur obronny, chociaż odkryte w części południowej wykopu rumowisko gruzu kamiennego i zaprawy może być jego pozostałością. Pozostaje ono w zgodnej linii z ostaściami tego muru widocznymi w wyższej partii wzdłuża i konstrukcjami odsłoniętymi w południowej części wykopu 12 w badaniach z 1986 r.

Wykop nr 17 założono przy północno-wschodnim narożniku ruin kościoła od strony skarpy wschodniej. Odsłonięto mur kamienny wychodzący z przypory narożnika kościoła. Za nim w części "N" wykopu odsłonięto koronę masywnego muru kamiennego wchodzącego w ścianę północną ruin kościoła. Obydwa mury przebiegają w kierunku północnej fosy. W partii wschodniej wykopu, poza murami zaobserwowano gliniaste warstwy z dużą ilością polepy, mające intensywny spadek w kierunku skarpy wschodniej. Mogą tu być pozostałości wału związanego z grodziskiem, bądź zamkowych umocnień ziemnych. Z warstw zebrano znaczne ilości ceramiki od X do XVIII w. Tegoroczne badania potwierdziły po części przypuszczenie, że kościół został postawiony na miejscu zrujnowanego pożarem zamku. Wykorzystując część dawnej zabudowy zamkowej, np. ścianę wschodnią. Bądź też niszcząc partie ściany południowej i zachodniej.

Materiały przechowywane są w PP PRZ O/Lublin.

Badania będą kontynuowane.

MOKRE, gm. Zamość
woj. zamojskie
Stanowisko I

Wojewódzki Ośrodek
Archeologiczno-Konserwatorski
w Zamościu

Badania prowadził mgr Wiesław Koman. Finansował WKZ w Zamościu. Płaty sezon badań. Komentarz kurhanowe z okresu wczesnego średniowiecza i osada kultury trzcinieckiej z epoki brązu.

Kontynuowano badania ratownicze. Miały one na celu rozpoznanie i zabezpieczenie najbardziej zagrożonych obiektów.

Pracami wykopaliskowymi objęto kurhany nr 5, 6 i 35.

Kurhan nr 5. Przed przystąpieniem do badań nasyp posiadał wysokość około 30 cm, owalny zarys o średnicach 9-10 m, słabo wyróżniający się w terenie. Spąg kurhanu zarejestrowano na głębokości 60 cm. Pierwotny nasyp posiadał prawdopodobnie prostokątny zarys o zaokrąglonych narożnikach od strony południowej. Nasyp w tym kierunku posiadał łagodniejszy stok. Do głębokości 30 cm występował ceramiczny materiał wczesnośredniowieczny i fragment przepalonych kości od szczytu nasypu w granicach zasięgu nasypu współczesnego. Najwięcej zabytków zarejestrowano na obwodzie nasypu pierwotnego w ćwiartkach wschodnich. W centrum brak materiału wczesnośredniowiecznego. Od strony zachodniej przy nasypie kurhanu wystąpiła mała, wydłużona jama bez materiału zabytkowego. Odkryte fragmenty ceramiczne należą do dwóch lub trzech naczyń wczesnośredniowiecznych. Posiadają one domieszkę piasku, tłuczniwa granitowego oraz szamotu ceramicznego. Ich barwa jest brunatna, brunatno-szara lub brązowa. Kurhan na podstawie ceramiki można datować wstępnie na VIII-IX w. W nasypie kurhanu, pod nim jak i na całej powierzchni kurhanu występowały liczne fragmenty ceramiki kultury trzcinieckiej a także narzędzia krzemienne. Pierwotny nasyp posiadał średnice po ok. 7 m.

Kurhan nr 6. Przed badaniami posiadał owalny, nieco jajowaty zarys o średnicach 8-9,5 m i wysokość około 40 cm. Podstawę kurhanu uchwycono na głębokości 60 cm. Pierwotny nasyp posiadał prawdopodobnie czworoboczny zarys i zaokrąglone narożniki. Jego średnica wynosiła około 7 m. Nasyp w kierunku południowym posiadał łagodny, długi stok, natomiast jego stoki w innych kierunkach były bardziej strome. Od zachodu nasyp kurhanu ograniczała mała owalna jama, natomiast od północy i północno-wschodu odkryto dużą rowkową jamę. Wczesnośredniowieczny materiał ceramiczny i przepalone kości rejestrowano jedynie do głębokości 40 cm od szczytu nasypu. Największa jego koncentracja wystąpiła w ćwiartkach

południowo-zachodniej i południowo-wschodniej. Zabytki te znajdowały się w granicach nasypu współczesnego. Natomiast fragmenty ceramiki trzcinieckiej występowały na różnych głębokościach w całej kwadracie nałożonej na badany kurhan. Zarejestrowana ceramika wczesnośredniowieczna pochodziła z dwóch naczyń, posiadała domieszkę piasku. Udało się zrekonstruować ich fragmenty. Jedno z nich posiada zdobienia w postaci szerokich, poziomych żłobków na górnej części brzośca. Naczynie te datowano wstępnie na IX w.

Kurhan nr 35, Przed badaniami jego wysokość wynosiła ok. 50 cm, średnice natomiast sięgały do 9 m. Nasypanie posiadało owalny, prawie kołisty zarys, a na jego obwodzie wyraźnie zaznaczało się rowkowane zagłębienie. Wczesnośredniowieczny materiał ceramiczny i przepalone kości zarejestrowano w obrębie nasypu pierwotnego do głębokości 30 cm. Poniżej występował jedynie nieliczny materiał zaliczony do kultury trzcinieckiej. Podstawę kurhanu zarejestrowano na głębokości 60 cm. Pierwotny zarys nasypu posiadał kształt zbliżony do prostokąta, a jego narożniki w części północnej były zaokrąglone, natomiast część południowa była prawie owalna. Nasypanie kurhanu ograniczała rowkowana jama w kształcie odwróconej litery "U" od strony zachodniej, północnej i wschodniej. Jest ona dość szeroka, sięgając miejscami 2,5-3 m, a głębokość dochodzi do 60-67 cm. Jama ta posiadała wypełnisko o prawie czarnym zabarwieniu. Pierwotnie nasypanie kurhanu posiadało średnicę około 8 m po linii N-S i 6 m po linii W-E. Stoki nasypu były strome, jedynie od południa był on łagodny, tworząc pochylą rampę. Z kurhanu tego pochodzą skupiska ceramiki należąca do dwóch naczyń wczesnośredniowiecznych, z których jedno udało się zrekonstruować. Na tej podstawie obiekt ten można datować wstępnie na VII/VIII w.

Po zakończeniu badań wykopaliskowych przystąpiono do rekonstrukcji kurhanów w zarysach pierwotnych. Nowo powstałe nasypy obłożono darnią celem zabezpieczenia przed rozsunięciem.

Po przebadaniu na tym stanowisku najbardziej zagrożonych zniszczeniem kurhanów zakończono wstępny etap rozpoznania tego cmentarzyska pod względem kulturowym i chronologicznym. Nie przewiduje się w najbliższej przyszłości kontynuacji badań na tym stanowisku.

NIEDŃ, gm. Zgorzelec
wój. jeleniogórskie

Wojewódzki Ośrodek
Archeologiczno-Konserwatorski
we Wrocławiu

Badania prowadziła mgr Halina Śledzik-Kamińska. Finansował NDAK we Wrocławiu. Cztery sezon badań. Grodzisko nr 1 /IX-XI w./.

Kontynuowano badania zabudowy na wschodnim odcinku majdanu /wykop I/87/ oraz przywala. Pod próchnicą miąższości 0,30 m oraz kamieniami pochodzącymi z rozsypania wału odkryto zarys budynku o kształcie czworobocznym /nr 8/. Wymiary budynku: 3,5 x 3,0 m, wzniesiony był w konstrukcji zrębowej, osią dłuższą skierowaną po linii wschód-zachód. Podłoga znajdowała się na podkładzie z kamieni lub też stanowiły ją tylko kamienie o wielkości: 0,10 x 0,10 x 0,15 m do 0,15 x 0,20 x 0,30 m ułożone dość ściśle jeden przy drugim. Nie noszą one śladów spieczenia i przepalenia. Między kamieniami zalegała próchnica kilkucentymetrowej miąższości. Inwentarz stanowia fragmenty naczyń górą obtaczanych, kości zwierzęce, 3 noże z żelaza, 1 ucho wiadra, 2 oseeki z kamienia, 1 sztycho kościane.

Przy południowym odcinku wału został zbudowany budynek nr 7, także na planie prostokąta, o wymiarach: 4,60 x 2,00 m /częściowo wchodzi pod krawędź wykopu/. Ośią dłuższą skierowaną był po linii wschód-zachód. Powierzchnię użytkową budynku stanowił bruk kamienny, ułożony z kamieniami o wielkości: 0,08 x 0,10 x 0,11 m do 0,10 x 0,20 x 0,30 m. Między kamieniami zalegała próchnica o miąższości 0,20 m., w części zachodniej budynku w niecce średnicy 1,0 m mieściło się palenisko z kamieni, obecnie spękanych, a leżących w miale z węgli drzewnych. Inwentarz obiektu stanowi ceramika obtaczana w partii przykrawędznej, kości zwierzęce oraz 1 oseeka z kamienia.

W zachodniej części majdanu odkryto wykutą w skalistym podłożu czworoboczną cysternę /obiekt nr 3 a/, w rzucie poziomym o kształcie czworobocznym, o wymiarach: 5 m po osi południe-północ, po osi wschód-zachód 4,0 m. Na ścianie północnej zachowana jest "odsadzka", stanowiąca pozostałość najprawdopodobniej związaną z poszerzeniem obiektu przez skuwanie skały. W przydatnej części, pośrodku